

POSTAWY KOBIET W WIEKU OKOŁO- I POMENOPAUZALNYM WOBEC PROFILAKTYKI OSTEOPOROZY

VI Środkowo Europejski Kongres Osteoporozy i Osteoartrozy oraz XVII Zjazd Polskiego Towarzystwa Osteoartrologii i Polskiej Fundacji Osteoporozy, Kraków 25-26.09.2015

P18

POSTAWY KOBIET W WIEKU OKOŁO- I POMENOPAUZALNYM WOBEC PROFILAKTYKI OSTEOPOROZY

Żołnierczuk-Kieliszek D., Kulik T., Piątek M., Janiszewska M.

Katedra Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Słowa kluczowe: osteoporoza, profilaktyka, kobiety, wiek okołomenopauzalny, wiek pomenopauzalny, test wiedzy o osteoporozie

Wstęp. Światowa Organizacja Zdrowia zalicza osteoporozę do głównych chorób cywilizacyjnych. Szczególnie wysokie ryzyko zachorowania na osteoporozę występuje u kobiet w wieku pomenopauzalnym.

Cel. Celem badań było poznanie postaw kobiet w wieku około- i pomenopauzalnym wobec profilaktyki osteoporozy.

Materiał i metody. Badanie zrealizowano metodą sondażu diagnostycznego, techniką ankiety środowiskowej w okresie od października 2013 do marca 2014 roku. Badaniem objęto 120 kobiet w wieku od 45 do 65 lat. Stosowano celowy dobór próby badanej. Badane kobiety były pacjentkami Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 4 w Lublinie oraz 1. Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką w Lublinie.

Jako narzędzie badawcze zastosowano Test Wiedzy o Osteoporozie – *Osteoporosis Knowledge Test* (OKT revised 2011) autorstwa profesor Phyllis Gendler z modyfikacją własną. *Osteoporosis Knowledge Test* została przetłumaczona za zgodą autora przez wysoko wykwalifikowanego tłumacza języka angielskiego. Przetłumaczona wersja została poddana metodzie sędziów kompetentnych. W pracy wykorzystano również autorski kwestionariusz ankiety zawierający 29 pytań. Pytania dotyczyły danych socjodemograficznych oraz wiedzy i zachowań badanych kobiet w aspekcie profilaktyki osteoporozy.

Zgromadzone dane poddano analizie opisowej i statystycznej. Analizę statystyczną przeprowadzono za pomocą testu t-studenta dla zmiennych niezależnych. Wiedzę badanych kobiet na temat profilaktyki osteoporozy ocenianą skalą OKT 2011 i jej podskalami przyjęto jako

zmienne niezależne, a zmienne socjodemograficzne i wybrane zachowania zdrowotne kobiet jako zmienne zależne. Przyjęto poziom istotności $p < 0,05$. Do przeprowadzenia obliczeń statystycznych wykorzystano program STATISTICA 10 (StatSoft, Poland).

Wyniki. Kobiety w badanej grupie posiadały niewystarczający poziom wiedzy na temat osteoporozy. Średnia arytmetyczna liczby punktów uzyskanych za odpowiedzi na pytania OKT wyniosła 16,23 na 32 możliwe do zdobycia, zatem respondentki udzieliły ~50,7% poprawnych odpowiedzi. Największy deficyt wiedzy występował w zakresie aktywności fizycznej w profilaktyce osteoporozy.

Ponad połowa respondentek (56%) nigdy nie wykonywała badań gęstości kości, 41% kobiet takie badania wykonywało, a 3% kobiet nie pamięta, czy korzystała z badań densytometrycznych.

34% badanych kobiet przyjmowało suplementy diety zawierające wapń, a 28% suplementy zawierające witaminę D.

Nieco ponad 90% ankietowanych kobiet wskazało na występowanie złamańiskoenergetycznych jako na objaw osteoporozy. Odpowiednio 35% i 25% badanych kobiet do objawów osteoporozy zaliczyło postępujące wraz z wiekiem zmniejszanie się wzrostu i powstanie nadmiernej kifozy piersiowej (garb starczy).

Kobiety w wieku 45-55 lat oraz respondentki posiadające wyższy poziom wykształcenia i pracujące zawodowo na pełnym etacie posiadały znamienne wyższy poziom wiedzy na temat osteoporozy niż pozostałe badane, zarówno jeśli chodzi o ogólną wiedzę o osteoporozie, jak i o znaczenie spożycia wapnia, rolę aktywności fizycznej oraz czynników ryzyka i badań przesiewowych.

Wnioski. Istnieje potrzeba szerzenia wiedzy na temat profilaktyki osteoporozy wśród kobiet w wieku około- i pomenopauzalnym.

P18

ATTITUDES OF PERI- AND POSTMENOPAUSAL WOMEN TOWARDS OSTEOPOROSIS PREVENTION

Żołnierczuk-Kieliszek D., Kulik T., Piątek M., Janiszewska M.

Katedra Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Key words: *osteoporosis, prevention, perimenopausal women, postmenopausal women, Osteoporosis Knowledge Test*

Objectives. The World Health Organization classifies osteoporosis as one of the main diseases of affluence. Postmenopausal women are characterized by an extremely high risk of falling ill with osteoporosis.

Aim. The main objective of the study was to establish the attitudes of peri- and postmenopausal women towards osteoporosis prevention.

Materials and methods. The research was realized by means of a survey method, a poll technique between October 2013 and March 2014. The study involved 120 women aged 45-65. The purposive sampling was used. The examined women were the patients of the two healthcare centres in Lublin: the Independent Public Research Hospital No 4 in Lublin and the First Military Research Hospital with Out-Patient Clinic in Lublin. The osteoporosis knowledge test (OKT, revised 2011) by Phyllis Gendler with small own modification was used as a research tool. Osteoporosis Knowledge Test was translated into Polish after obtaining the author's

consent. The translated version was estimated by using the competent judge method. An original questionnaire consisting of 29 questions was also used. The questions concerned in the original questionnaire concerned the women's sociodemographic data as well as their knowledge and health behaviours in the aspect of osteoporosis prevention.

Obtained study results were subjected to a descriptive and statistical analysis t-student test for independent variables was applied. The examined women's knowledge on osteoporosis evaluated by the Osteoporosis Knowledge Test, revised 2011 and its subscales were treated as dependent variables whereas sociodemographic data and the women's chosen health behaviours were treated as independent variables. Values with probability <0.05 were regarded as statistically significant. Statistical analysis was conducted using STATISTICA v 10.0 software (StatSoft, Poland).

Results. The examined women were characterized by the insufficient level of knowledge about osteoporosis. The average total score for OKT was 16.23 points out of 32 possible points, so on average the respondents gave about 50.7% of corrected answers. The most shortage of knowledge was found in the exercise knowledge (the role of physical activity in the prevention of osteoporosis).

Over the half of the respondents (56%) have never undergone densitometry to exclude the development of osteoporosis, 41% of women have undergone densitometry at least once, 3% of the women could not remember if they had such an examination.

34% of the examined women took dietary supplements comprised of calcium and 28% of them dietary supplements comprised of vitamin D.

Slightly over 90% of the examined women pointed the increased risk of bone fragility fracture as the symptom of osteoporosis. 35% and 25% of the respondents specified the progressed with age loss of height and development of hyperkyphosis (Dowangers's hump) as the symptoms of osteoporosis, respectively.

Women aged 45-55, better educated women as well as those with full-time employment showed a significantly higher level of knowledge about osteoporosis than the rest of the studied women, both general knowledge about osteoporosis and calcium knowledge, exercise knowledge and the knowledge about risk factors, screen tests and treatment.

Conclusions. There is the need of disseminating the knowledge about osteoporosis prevention among peri- and postmenopausal women.